

پنجشنبه ۲۹ آبان ۱۴۰۴
 وطن‌امروز | شماره ۴۴۶۸

اقتصادی

معرفی کتاب

آموزش گام به گام سرمایه‌گذاری در بورس ایران

کتاب «آموزش گام به گام سرمایه‌گذاری در بورس ایران» نوشتهٔ احمد یزدانی از انتشارات عطران است. این کتاب نیز مانند تعدادی از کتاب‌های قبل برای آموزش از پایه مناسب است و به عنوان یک راهنما برای افرادی طراحی شده که قصد دارند فعالیت خود را در بازار سرمایه ایران به‌تازگی آغاز کنند. این کتاب با ساختاری آموزشی و ساده، پبچیدگی‌های تخصصی ورود به بورس را آموزش می‌دهد و خواننده را به‌شکلی نظام‌مند از مرحله آشنایی مقدماتی تا انجام نخستین معاملات همراهی می‌کند. نویسنده که خود از فعالان باتجربه بازار سرمایه است، ورود به بازار سرمایه را همانند یک رانندگی توصیف کرده با همان مراحل مشابه که اول یادگیری قوانین تئوری است، پس از آن آموزش عملی و در نهایت رانندگی و تسلط کامل برای رسیدن به اهداف مدنظر. یزدانی دانش تخصصی را با زبان قابل درک تلفیق کرده تا برای طیف گسترده‌ای از مخاطبان قابل استفاده باشد. محتوای کتاب در ۱۱ فصل سازماندهی شده که از مباحث پایه مانند آشنایی با بورس، مزایای سرمایه‌گذاری و دریافت کد معاملاتی آغاز می‌شود و به تدریج به موضوعات پیشرفته‌تری مانند تحلیل تکنیکال، تحلیل بنیادی، تابلوخوانی و روانشناسی بازار می‌پردازد. از نقاط قوت این کتاب می‌توان به ارائه مثال‌های عملی از بازار سهام ایران، تمرین‌های کاربردی در پایان هر فصل و توجه هم‌زمان به جنبه‌های نظری و عملی سرمایه‌گذاری مفاهیم می‌پردازد، بلکه بر مدیریت ریسک، کنترل هیجانات و توسعه ذهنیت سرمایه‌گذاری موفق نیز تأکید دارد. مطالعه این کتاب می‌تواند برای دانشجویان، کارمندان و همه کسانی که به دنبال درک اصول سرمایه‌گذاری در بورس ایران هستند به عنوان یک نقطه شروع ایده‌آل عمل کند.

اخبار

ابلاغ مصوبه اصلاح ساختار ۶ سازمان وابسته به وزارت جهاد کشاورزی

معاون توسعه مدیریت و منابع وزارت جهاد کشاورزی از ابلاغ مصوبه احیا و اصلاح ساختار ۶ سازمان وابسته به وزارت جهاد کشاورزی با توافق سازمان امور اداری و استخدامی کشور خبر داد.

علی تیموری با بیان اینکه مصوبه احیا و اصلاح ساختار ۶ سازمان وابسته به وزارت جهاد کشاورزی با توافق سازمان امور اداری و استخدامی کشور تصویب و ابلاغ شد، گفت: سازمان امور اداری و استخدامی کشور طی نامه شماره ۷۷۵۱۸ به تاریخ ۲۱ آبان ۱۴۰۴، ساختارهای جدید سازمان‌های منابع طبیعی و ایبخرداری، امور اراضی، شیلات، حفظ نباتات، تعاون روستایی و دامپزشکی را به وزارت جهاد کشاورزی ابلاغ کرد.

وی اظهار کرد: این اصلاحات با هدف افزایش کارایی و چابک‌سازی، کاهش هزینه‌های دولتی، تحقق اهداف قانون برنامه هفتم پیشرفت و بهینه‌سازی فرآیند کارها اجرایی می‌شود. تیموری تأکید کرد: مصوبه ساختار جدید این ۶ سازمان از تاریخ ابلاغ قایل اجراست و این سازمان‌ها از این پس احکام افراد را باید در همین ساختار جدید ببینند و به ردیف‌های تفصیلی بپردازند. معاون توسعه مدیریت و منابع وزارت جهاد کشاورزی، نقش سازمان‌های وابسته به وزارت جهاد کشاورزی را در تأمین امنیت غذایی و حفاظت از منابع طبیعی کشور کلیدی خواند و گفت: این سازمان‌ها در واقع نهادهای حیاتی در مسیر توسعه پایدار به شمار می‌روند.

■ ■ ■

کمبود کارت مهارت مانع بیمه کارگران ساختمانی

رئیس انجمن صنعت ساختمان با انتقاد از وضعیت صدور کارت مهارت و تأثیر آن بر بیمه کارگران ساختمانی، گفت: این کارت نه‌تنها به هدف اصلی خود نرسیده، بلکه روند بیمه شدن کارگران را نیز مختل کرده است. پژمان جوزی با انتقاد از کمبود صدور کارت مهارت برای کارگران ساختمانی، گفت: وقتی سالانه نهایتاً ۲۰ تا ۳۰ هزار کارت صادر می‌شود، این رقم هیچ تناسبی با جمعیت بیش از یک‌میلیون و ۵۰۰ هزار نفری کارگران فعال در صنعت ساختمان ندارد. این نشان می‌دهد سازوکار فعلی کارآمد نیست و نیاز به اصلاح دارد. وی افزود: در حالی که دولت به دنبال بیمه کردن کارگران ساختمانی است، الزام به داشتن کارت مهارت به مانعی در این مسیر تبدیل شده است. کارفرما حق بیمه را پرداخت می‌کند اما کارگری که کارت مهارت ندارد از این حق محروم می‌ماند. این فرآیند هم به ضرر کارگر تمام می‌شود و هم سرمایه‌گذار را در ابتدای کار با هزینه‌های سنگین مواجه می‌کند، در حالی که می‌توان این مبالغ را تقصیط یا سازوکارها را تسهیل کرد. جوزی با بیان آمادگی انجمن صنعت ساختمان برای همکاری با دولت در اصلاح روند صدور کارت مهارت، اظهار کرد: انجمن از طریق مرکز پژوهش‌های خود آماده همکاری است و در جلسات متعدد با وزارت کار این موضوع را یادآور شده‌ایم. رئیس انجمن صنعت ساختمان با اشاره به طرح جدید وزارت کار برای ساماندهی حضور اتباع، بویژه کارگران افغانستانی گفت: طبق این طرح کارگران می‌توانند با ثبت مشخصات و تکمیل رزومه کاری به صورت قانونمند وارد کشور شوند ۹ ماه مشغول کار باشند و ۳ ماه نیز به کشور خود بازگردند. این فرآیند به کاهش «سوب کارگر غیرقانونی» و مدیریت بهتر مسائل امنیتی کمک می‌کند. وی تأکید کرد: ما با کمبود نیروی کار مواجه هستیم و ناچار به استفاده از اتباع هستیم اما این استفاده باید به گونه‌ای باشد که هم نگرانی امنیتی ایجاد نکند و هم وضعیت بیمه این کارگران سامان یابد. سلامت بسیاری از این افراد بدون بیمه کار می‌کنند و این به ضرر خودشان است.



بررسی تأثیر چالش اقتصادی بر شکاف درآمدی

معمای تورم و معیشت

یعنی مسکن و خوراک می‌شود. وقتی قیمت این ۲ کالا با سرعتی بسیار بیشتر از درآمد رشد می‌کند، فشار مالی بر خانوارها غیرقابل تحمل می‌شود.

پیمادهای اجتماعی و اقتصادی تورم بر جامعه

افزایش قیمت‌ها بویژه در بخش مواد غذایی، بیش از هر قشر دیگری، اقشار فقیر و کم‌درآمد را آسیب‌پذیر می‌کند. دلیل این امر سهم بسیار بالای خوراک در سبد هزینه‌ای آنهاست که می‌تواند به بیش از ۵۰ درصد برسد. این چالش نه‌تنها معیشت، بلکه سلامت و ثبات اجتماعی را نیز تهدید می‌کند.

۱- **کاهش سرمایه اجتماعی:** وقتی دولت‌ها قادر به تأمین نیازهای اولیه شهروندان خود نیستند، اعتماد عمومی به نهادهای حاکمیتی از بین می‌رود. مردم عملکرد دولت را با توانایی آن در مدیریت اقتصادی و بهبود وضعیت زندگی‌شان می‌سنجند. در چنین شرایطی، نارضایتی‌ها به تدریج انباشته می‌شود.

۲- **سوءتغذیه و تهدید سلامت جامعه:** افزایش قیمت مواد غذایی، خانواده‌های کم‌درآمد را مجبور به کاهش مصرف مواد غذایی و جایگزینی اقلام پروتئینی و مغذی با اقلام ارزان‌تر و کم‌ارزش می‌کند. این مساله به طور مستقیم منجر به سوءتغذیه در جامعه می‌شود. سوءتغذیه بویژه در میان کودکان، می‌تواند به آسیب‌های جبران‌ناپذیر فیزیکی و ذهنی منجر شود که در بلندمدت، بهره‌وری و توانایی‌های نیروی کار جامعه را کاهش می‌دهد. این وضعیت یک چرخه معیوب را ایجاد می‌کند که فقر و بیماری را در نسل‌های آینده نیز بازتولید می‌کند.

۲- **حذف سایر هزینه‌ها از سبد خانوار:** فشار تورم بر مسکن و خوراک، به خانوارها اجازه نمی‌دهد به سایر نیازهای خود بپردازند. در یک اقتصاد متعادل، خانوارها بخشی از درآمد خود را صرف کالاهای غیرخوراکی و خدمات مانند پوشاک، کفش، تفریح و سرگرمی، آموزش، بهداشت و درمان، سفر و رستوران می‌کنند اما با وضعیت کنونی، این بخش از سبد خانوارها به شدت کوچک شده یا به طور کامل حذف می‌شود. این امر پیامدهای عمیقی دارد:

کاهش رشد انسانی: کاهش سرمایه‌گذاری در آموزش و بهداشت، فرصت‌های رشد و توسعه فردی را از بین می‌برد و نسل‌های آینده را از امکانات اولیه محروم می‌کند. **تضعیف بخش خدمات:** کاهش تقاضا برای خدمات و کالاهای رفاهی مانند هتل، رستوران، سفر و پوشاک، منجر به رکود در این بخش‌ها و افزایش بیکاری می‌شود.

تضعیف روحیه و سلامت روان: حذف تفریحات و

تورم، پدیده‌ای فراتر از یک نوسان ساده اقتصادی است؛ آن یک نیروی ویرانگر اجتماعی است که می‌تواند با بی‌ثباتی، اعتماد عمومی و ثبات یک جامعه را نابود کند. در ایران، طی ۸ سال

گذشته، شاهد یک تورم بی‌سابقه بوده‌ایم که به شکل چشمگیری در بخش کالاهای اساسی و مسکن خود را نمایان کرده است. این وضعیت منجر به یک شکاف فزاینده بین درآمد خانوارها و هزینه‌های زندگی شده است. این شکاف عمیق نه‌تنها قدرت خرید شهروندان را بشدت کاهش داده، بلکه به طور مستقیم بر کیفیت زندگی، سلامت و امنیت اجتماعی آنان تأثیر گذاشته است. این یادداشت به تحلیل ابعاد مختلف این بحران می‌پردازد و ریشه‌های آن را در شوک‌های ارزی جست‌وجو می‌کند و در نهایت نیز راهکارهایی را برای مدیریت این وضعیت ارائه می‌دهد.

■ **تحلیل داده‌های آماری: شکاف شدید درآمد - هزینه**
آمارهای رسمی مرکز آمار ایران تصویری نگران‌کننده از وضعیت معیشتی خانوارها در سازه زمانی ۱۳۹۶ تا مرداد ۱۴۰۴ ارائه می‌دهد. در این مدت، قیمت کالاهای خوراکی به طور متوسط ۲۰ برابر و قیمت مسکن ۲۱ برابر افزایش یافته است. برای درک بهتر این ارقام کافی است به قیمت مسکن در شهر تهران نگاهی بیندازیم. در مرداد ۱۳۹۶ متوسط قیمت هر مترمربع مسکن در تهران حدود ۴.۷ میلیون تومان بود، در حالی که در مرداد ۱۴۰۴ این رقم به مرز ۱۰۰ میلیون تومان رسید، یعنی افزایشی بیش از ۲۱ برابر. این جهش قیمتی، دستیابی به سرپناه مناسب را برای بخش بزرگی از جامعه، بویژه زوج‌های جوان و طبقه متوسط به یک رویای دست‌نیافتنی تبدیل کرده است.

در مقابل افزایش هزینه‌ها، درآمد متوسط خانوارها تنها حدود ۱۲.۵ برابر رشد داشته است. این عدم تقارن، به معنای یک کاهش شدید در قدرت خرید است. این شکاف درآمدی زمانی حساسیت بیشتری پیدا می‌کند که به ساختار سبد هزینه‌ای خانوارها توجه کنیم. طبق گزارش‌های مرکز آمار، ۶۷ درصد از کل هزینه‌های خانوار شهری کشور مربوط به مسکن و خوراک است. این نسبت در کلانشهر تهران حتی بالاتر بوده و به ۷۷ درصد می‌رسد. این به آن معناست که بخش عمده درآمد خانوارها قبل از هر چیز، صرف تأمین ۲ نیاز اساسی



کشور را ناکارآمد خوانده و بر این اساس گام نخست در مسیر تحول اقتصادی کشور را گشودن قفل نظام تصمیم‌گیری و بازآفرینی ساختارهای اجرایی دانسته و بر موارد زیر تأکید کردند:

- بازنگری جدی در ساختارها و فرآیندهای تصمیم‌گیری و کاهش سطوح بروکراتیک با هدف حذف نهادهای ناهماهنگ و متعارض

- ایجاد سازوکار متمرکز برای تصمیم‌گیری‌های راهبردی و کلان اقتصادی در چارچوب نهادی فرابخشی، نظیر شورای عالی امنیت ملی، با حضور نمایندگان عالی‌رتبه قوای سه‌گانه و نهادهای اقتصادی کلیدی، به منظور تعیین اولویت‌ها و اتخاذ تصمیمات راهبردی، سریع و هماهنگ در جهت تقویت تاب‌آوری ملی، صیانت از استقلال اقتصادی کشور در برابر فشارهای خارجی و ارتقای امید و اعتماد عمومی در میان مردم وفادار ایران اسلامی در مواجهه با جنگ روانی دشمن

- بازنگری جدی در موضوع تداخل و تعدد نظارت

- دستگاه‌های نظارتی به منظور تقویت و افزایش

ریسک‌پذیری در تصمیم‌گیری‌های مدیران اقتصاد با

حمایت قانونی از تصمیمات کارشناسی‌شده و شجاعانه.

حال ۲ سوال اینجا مطرح است: چرا سران قوا باید این

هشدار پژوهشگران را جدی بگیرند؟ و اگر جدی بگیرند،

چگونه می‌توانند دست به اصلاح نظام تصمیم‌گیری

اقتصادی بزنند؟

پرسش اول را می‌توان از ۲ جنبه پاسخ داد؛ اول آنکه

می‌توان ریشه بسیاری از مشکلات اقتصادی کشور را به

سرگرمی‌ها، تأثیر منفی بر سلامت روان خانوارها می‌گذارد و سطح استرس و افسردگی را افزایش می‌دهد.

■ **ریشه‌های تورم: شوک‌های ارزی و مدیریت ناکارآمد**
تحلیل دقیق اقتصادی نشان می‌دهد تورم ۸ سال اخیر، بویژه در بخش مواد غذایی، با شوک‌های ارزی در سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۹، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۴-۱۴۰۳، ارتباط مستقیم و غیرقابل انکاری دارد.

جهش‌های ناگهانی در نرخ ارز، نه‌تنها به خودی خود باعث تورم می‌شود، بلکه مکانیسم‌های تورم‌زا را نیز فعال می‌کند. تأثیر این شوک‌ها از طریق ۳ کانال اصلی بر قیمت مواد غذایی منتقل می‌شود:

۱- **انتظارات تورمی:** افزایش ناگهانی نرخ ارز به صورت یک سیگنال قوی در بازار عمل می‌کند. تولیدکنندگان، واردکنندگان و حتی خرده‌فروشان با پیش‌بینی افزایش هزینه‌ها در آینده، قیمت‌های خود را در همان لحظه افزایش می‌دهند. این انتظارات تورمی خودمحقق‌شونده، به یک چرخه معیوب تورم دامن می‌زند.

۲- **افزایش هزینه تولید:** بخش قابل توجهی از کشاورزی و دامپروری ایران وابسته به نهادهای وارداتی است. محصولات مانند خوراک دام (ذرت و جو)، کودهای شیمیایی، بذرها و ماشین‌آلات کشاورزی با ارز خارجی خریداری می‌شوند. بنابراین، جهش نرخ ارز به طور مستقیم هزینه تولید را افزایش داده و این افزایش هزینه به قیمت نهایی کالا منتقل می‌شود.

۳- **اختلال در نظام توزیع و تخصیص ارز:** نوسانات شدید ارزی، نظام تخصیص ارز دولتی را دچار اختلال می‌کند. تصمیمات دیرنگام و غیرشفاف در تخصیص ارز ترجیحی برای واردات نهادهای کشاورزی، باعث ایجاد کمبود مصنوعی و صف‌های طولانی برای دریافت این اقلام می‌شود. این وضعیت منجر به افزایش قیمت نهاده‌ها در بازار سیاه و در نهایت افزایش قیمت مواد غذایی در بازار مصرف می‌شود.

■ **راهکارهای پیشنهادی برای مهار تورم و حمایت از خانوارها**

مقابله با این مشکل نیازمند یک رویکرد جامع، پایدار و مبتنی بر شواهد است که در آن ثبات‌بخشی به اقتصاد کلان و حمایت هدفمند از اقشار آسیب‌پذیر در اولویت قرار گیرد.

۱- **ایجاد ثبات ارزی و پرهیز از اقدامات شوک‌گونه:** مهم‌ترین گام، کنترل و ثبات‌بخشی به بازار ارز است. دولت باید با سیاست‌های ارزی شفاف و قابل پیش‌بینی، از جهش‌های ناگهانی نرخ ارز جلوگیری کند. همچنین

از جهش‌های ناگهانی نرخ ارز جلوگیری کند. همچنین

از جهش‌های ناگهانی نرخ ارز جلوگیری کند. همچنین

اتاق جنگ اقتصادی؛ پاسخی به بیابیه ۴۰ اقتصاددانان

نقطه عطفی در ساختار سیاسی و اقتصادی فدراسیون روسیه به شمار می‌رود. در این دوره، نظام مدیریت اقتصادی این کشور شاهد تحولاتی بنیادین بوده که نه‌تنها به منظور تأمین منابع مالی و لجستیکی جنگ، بلکه در راستای بازطراحی ساختار اقتصاد ملی در شرایط تحریم‌های گسترده و انزوای ژئوپلیتیکی صورت گرفته‌اند. در این چارچوب، اقتصاد روسیه بتدریج از مدل «سرمایه‌داری اقتدارگر» فاصله گرفته و به سمت یک الگوی «اقتصاد فرماندهی نیمه‌امینیتی» حرکت کرده است. این تحول با تشدید تمرکز قدرت در ریاست‌جمهوری، افزایش نقش شورای امنیت در حوزه‌های غیرنظامی، کاهش نقش بخش خصوصی در سیاست‌گذاری و گسترش نقش نهادهای شبه‌دولتی مانند VEB.RF، Rostec و Rosrezerv همراه بوده است. در نتیجه، زنجیره‌های تأمین استراتژیک در حوزه‌هایی چون انرژی، غذا، تسلیحات و فناوری، تحت مالکیت و کنترل کامل دولت یا شرکت‌های نزدیک به گرملین قرار گرفته‌اند.

در پاسخ به سوال دوم (چگونگی اصلاح ساختار مدیریت اقتصادی) اما می‌توان راهکار را به ۲ دسته کوتاه‌مدت و بلندمدت تقسیم کرد. راهکار اصلی و بلندمدت، اصلاح رویه‌ها، فرآیندها، مقررات، قوانین، روابط میان دستگاه‌ها و بهبود سرمایه انسانی بخش‌های دولتی است اما این راهکار امری زمان‌بر است و سال‌ها به طول می‌انجامد و باید فکری برای دوران گذار کرد. از این رو به نظر می‌رسد در کوتاه‌مدت راهی جز تمرکز قدرت وجود ندارد؛ تمرکزی که با ایجاد هماهنگی نهادی و سیاسی، راهبری پروژه‌های کلان ملی را بر عهده گیرد و با ایجاد دیپلماسی فعال اقتصادی، کشور را از انزوای خارج کند و در یک کلام، بار نظام دیوان‌سالاری ناکارآمد را به دوش گرفته و به معنی واقعی کلمه در حوزه اقتصاد فرماندهی کند. این تمرکز قدرت را می‌توان در نهادی تحت عنوان «اتاق جنگ اقتصادی» ایجاد کرد.

اتاق جنگ اقتصادی به مثابه مرکز فرماندهی اقتصادی کشور که بتواند هماهنگی بین نهادهای ایجاد کند، ثبات در تصمیم‌گیری و چابکی سیستم را افزایش دهد، با بدنه خبرگانی و خبرگانی کشور ارتباطی پایدار و موثر برقرار کند، ترس مدیران از تصمیم‌گیری را کاهش دهد، نظارت عملیاتی و پیگیری را بهبود بخشد و البته مسؤولیت عهده گیرد، کلید پیشرفت اقتصادی و مقابله با دشمن در جنگ اقتصادی و پاسخی است درخور نسبت به دغدغه ۴۰ اقتصاددانان.

مبتنی بر ارزیابی خبرگانی منعکس‌شده در گزارش سیاستی «اتاق جنگ اقتصادی» مرکز رشد دانشگاه امام صادق علیه‌السلام، مناسب‌ترین جایگاه نهادی برای تشکیل اتاق جنگ اقتصادی در درجه اول، شورای عالی امنیت ملی است و در جایگاه دوم شورای سران قوا قرار دارد. شعاع، هم از جایگاه فرادستگاهی مناسب برخوردار است، هم پشتوانه قانون اساسی را دارد، هم از ساختار حفاظت اطلاعات مناسبی بهره‌مند است و هم با توجه به تجربه ستاد مقابله با تحریم، چابکی مناسبی از خود نشان داده است.

در پایان ذکر ۲ نکته ضروری و مناسب است:

۱- طراحی و تشکیل اتاق جنگ اقتصادی الزاماتی دارد که در صورت عدم رعایت، کارآمدی آن محل سوال خواهد بود؛ مهم‌ترین این الزامات عبارت‌اند از: دبیرخانه دائمی و مستقل از دستگاه‌های اجرایی، بدنه کارشناسی متخصص، ارتباط با جامعه علمی و خبرگان دانشگاهی و اندیشگاهی، بودجه و امکانات، رفع تعارض‌های مأموریتی محتمل با سایر نهادهای فرادستگاهی و تعامل با بخش خصوصی.

۲- چنانچه به هر دلیلی شورای عالی امنیت ملی نتواند

بار تشکیل اتاق جنگ اقتصادی را بر دوش کشد، دومین

بهترین گزینه، شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران

قوا خواهد بود.

✽ پژوهشگر مرکز رشد دانشگاه امام صادق علیه‌السلام